

Mishnah Keritot, chapter 3

משנה כריתות פרק ג

(1) If one says to him: You have eaten *heilev* [prohibited fats, even if he remained silent and did not dispute this] he is liable a sin-offering. If one witness testifies: He has eaten, and [at the same time] one testifies: He did not eat, or if one woman testifies: He has eaten, while another woman testifies: He did not eat, he is liable a doubtful [אשם תלוי] guilt-offering. If one witness says: He has eaten and he himself says: I have not eaten, he is exempt. If two witnesses say: He has

א אָמְרוּ לוֹ אֶכְלֵת חֶלֶב, מְבִיא חֲטָאת. עַד אוֹמֵר אֶכֶל וְעַד אוֹמֵר לֹא אֶכֶל, אִשָּׁה אוֹמֵרֶת אֶכֶל וְאִשָּׁה אוֹמֵרֶת לֹא אֶכֶל, מְבִיא אֲשָׁם תְּלוּי. עַד אוֹמֵר אֶכֶל וְהוּא אוֹמֵר לֹא אֶכְלֵתִי, פְּטוּר. שְׁנַיִם אוֹמְרִים אֶכֶל וְהוּא אוֹמֵר לֹא אֶכְלֵתִי, רַבִּי מֵאִיר מְחִיב. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אִם הִבִּיאֻהוּ שְׁנַיִם לְמִיתָה חֲמוּרָה, לֹא יִבִּיאֻהוּ לְקֶרֶן הַקֵּל. אָמְרוּ לוֹ, מָה אִם יִרְצֶה לוֹמַר מִזִּיד הֵייתִי: ב אֶכֶל חֶלֶב וְחֶלֶב בְּהֶעֱלַם אֶחָד, אֵינוֹ חָיִב אֲלָא חֲטָאת אֶחָד. אֶכֶל חֶלֶב וְדָם וְנוֹתָר וּפְגוּל בְּהֶעֱלַם אֶחָד, חָיִב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. זֶה חֲמוֹר בְּמִינֵי הַרְבֵּה מִמִּין אֶחָד. וְחֲמוֹר

eaten and he says: I have not eaten, Rabbi Meir obligates. Rabbi Meir said: If two witnesses who are capable of inflicting the severe penalty of death should they not be able to impose the much less stringent obligation of an offering. They responded to him: [We believe him for if he wanted to lie] he could of said: I did it intentionally [and he would be believed to exempt him from an offering, thus he is believed through the reasoning of *migo* the law of *migo* states that we believe one to be stating the truth in a case where had he intended to lie he could have argued a better counterclaim and prevail].

(2) If he ate [an olive sized piece of] *heilev* and then ate again [an olive sized piece of] *heilev*, in one stretch of forgetfulness, he is liable one offering. If one ate *heilev*, blood, *piggul* and *notar*, in one stretch of forgetfulness, he is liable [an offering] for each. This is an instance where different kinds are more stringent

רבנו עובדיה מברטנורא

א אָמְרוּ לוֹ. אִפִּילוּ אֶחָד אוֹמֵר לוֹ אֶכְלֵת חֶלֶב וְהוּא שוֹתֵק וְאֵינוֹ מְכַחֵשׁוּ: מְבִיא חֲטָאת. עַל פִּי: שְׁנַיִם אוֹמְרִים לוֹ אֶכְלֵת חֶלֶב. וְאִפִּילוּ מֵאֵה. וְהוּא מְכַחֵשׁוּם וְאוֹמֵר בְּרִי לִי שְׁלֵא אֶכְלֵתִי, אֵינוֹ מְבִיא קֶרֶן עַל פִּיהֶם, דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא ד) אוֹ הוֹדֵעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ, וְלֹא שִׁידִיעֻהוּ אַחֲרֵיהֶם: רַבִּי מֵאִיר מְחִיב. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: אִם הִבִּיאֻהוּ שְׁנַיִם. כַּגֹּן אִם הֵעִידוּ עֲלָיו שֶׁהֵרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ: אִם יִרְצֶה לוֹמַר מִזִּיד הֵייתִי. אִם הִיָּה רוּצֵה לְפִטוּר עֲצָמוֹ בְּשֶׁקֶר הִיָּה יוֹכֵל לוֹמַר מִזִּיד הֵייתִי, וּמִזִּיד פְּטוּר מִקֶּרֶן: ב חֶלֶב וְחֶלֶב. שְׁנֵי זֵיתֵי חֶלֶב: בְּהֶעֱלַם אֶחָד. אֲבָל בְּשְׁנֵי הַעֲלָמוֹת חָיִב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, דְּקִיָּמָא לֵן הַעֲלָמוֹת מִחֲלָקִין: מִמִּין אֶחָד חָיִב. הָא קִמְשַׁמַּע לֵן דְּאֵע"ג דְּאֵין הַשְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים מִתְמַחֵוּ אֶחָד

than one kind [for if he had consumed in one stretch of forgetfulness one kind of prohibition he would be liable only one offering]. However, the following instance is where one kind is more stringent than several kinds, if he ate the size of half an olive and then

בְּמִין אֶחָד מִמִּינֵי הָרֵבָה, שְׁאֵם אָכַל כְּחֻצֵי זֵית וְחֹזֵר וְאָכַל כְּחֻצֵי זֵית מִמִּין אֶחָד, חֵיב. מִשְׁנֵי מִינֵי, פְּטוּר: ג' וְכַמָּה יִשְׁתָּה הָאוּכֹלֶן, כְּאֵלוֹ אֶכְלֶן קְלִיּוֹת, דְּבָרֵי רַבֵּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, עַד שִׁישְׁתָּה מִתְחַלֶּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס. אָכַל אֶכְלֵן טְמֵאִין, וְשְׁתָּה

ate again the size of half an olive in one stretch of forgetfulness, if it is of one kind [they combine and] he is liable [an offering] but if they were two kinds [they do not combine and therefore] he is exempt.

(3) In what time frame must he eat it [the two half olive sized foods in order that they combine and be obligated an offering]? The time he would need to eat [an olive sized portion of] parched grain of corn [each seed eaten individually, however, if he constantly continued to chew and swallow, his slow eating would combine even over an entire day], these are the words of Rabbi Meir. But the Sages say: The amount of time that it takes to eat half a loaf [if he ate two half olive sized pieces in the time it would take to finish swallowing a half a loaf of bread they combine. According to the Sages even if he ate slowly and chewed the entire time it would only combine if he finishes the two half olive sized foods in an amount of time it takes to swallow half a loaf of bread]. If one eats [an amount equal to half a *peras* i.e., a quarter of a loaf of] defiled food or drinks

רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיהַ מְבִרְטוֹרָא

דהיינו מתבשיל אחד אלא הם מתבשילים חלוקים, אפילו הכי מצטרף, לפי שאין תמחויזין מחלקין: ג' כַּמָּה יִשְׁתָּה הָאוּכֹלֶן. לשני חצאי זיתים דאמרינן מצטרפין: כַּאִילוֹ אוּכֹלֶן קְלִיּוֹת. רואין אותן כאילו נתפרדו לפירורין ודקין בקליות ואוכלן אחת אחת בסמוך זו אחר זו, ובהיא משערינן אם אכל חצי זית והפסיק ולאחר שעה אכל חצי זית אחר, אם שהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת קליות בסמוך זו לזו, מצטרפין. אבל לא הפסיק מאכילה אלא ששהה בלעיסתן ובליעתן אפילו כל היום כולו, מצטרפין לדברי ר' מאיר: וְחֻכְמִים אוֹמְרִים עַד שִׁישְׁתָּה מִתְחַלֶּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס. כלומר אפילו לא הפסיק בין אכילת חצי זית לאכילת חצי האחר, אלא ששהה בלעיסת שני חצאי זיתים כדי אכילת פרס מתחילת האכילה עד סוף בליעתן, מצטרפין. ביותר מכדי אכילת פרס, אין מצטרפין. והלכה כחכמים: פֶּרֶס. לשון פרוסה. והוא חצי ככר של עירוב, משלש ככרות לקב, שכל ככר שמונה ביצים, נמצא חצי ככר ארבע ביצים. כך פירשו רבותי. ורמב"ם אומר שהוא שלש ביצים (ח): אַבְל אוּכְלִים טְמֵאִים. האוכל אוכלים טמאים כחצי פרס שהוא שתי ביצים לפירוש רבותי, ולדברי הרמב"ם ביצה ומחצה, נפסלה גווייתו מלאכול בתרומה. וכן השותה משקין טמאים כרביעית, נפסלה גווייתו מלאכול בתרומה עד שיטבול. והשותה רביעית יין ונכנס למקדש, חייב ברת. והשתה

[an amount equal to] a quarter a log of defiled liquids [within the time of פרס the food or drink combine and his inner body becomes defiled and he may not eat of sanctified foods until he immerses, or] if he [a priest who is prohibited from

משקין טמאין, שתה רביעין יין ונכנס למקדש, ושהה כדי אכילת פרס. רבי אליעזר אומר, אם הפסיק בה או שנתן לתוכו מים כל שהוא, פטור: ד יש אוכל אכילה אחת וחיב עליה ארבע חטאות ואשם אחד, טמא שאכל את החלב, והיה נותר, מן מקדשים, וביום

performing any of the Temple services while drinking] drank a quarter of a log of wine and then enters the Temple and his consumption was within the time of פרס he is liable [however, if more than the time of פרס he is not liable]. Rabbi Elazar says: If the drinking [of the quarter log] was interrupted [by any amount of time, he did not drink it at one time] or if the [quarter log] wine were diluted with any amount of water he is exempt [however, Rabbi Elazar agrees if he drank more than a quarter log even if it were interrupted he would be liable].

(4) There is one who by eating once can be liable four sin-offerings and one guilt-offering. [How so?] One who was defiled and eats *heilev* and it was *notar* [i.e., left over after its proscribed time of offering] on Yom Kippur [he is now

רבנו עובדיה מברטנורא

קאמר, שאם שהה באכילת חצי פרס של אוכלים טמאים, או בשתיית רביעית של משקין טמאין, כדי אכילת פרס, מצטרפין לכשיעור ונפסלה גווייתו מלאכול בתרומה. ואם שהה יותר משיעור זה, אין מצטרפין. והוא הדין לשיעור רביעית יין של כניסת מקדש שאם שהה בשתייתו כדי אכילת פרס או פחות, חיב. יותר על כן, פטור: **אם הפסיק בה.** שלא שתה כל הרביעית בבת אחת, ונכנסד למקדש, פטור, דכתיב (שם י) יין ושכר אל תשת, יין דרך שכרותו. ואם אינו שותהו בבת אחת, אין זה דרך שכרותו. וכן אם נתן בו מים. והלכה כרבי אליעזר. והני מילי, בשותה רביעית ממש. אבל שתה יותר מרביעית, מודה ר' אליעזר דחיב אפילו לא שתה כולו בבת אחת: **ד ארבע חטאות.** חד משום חלב, וחד משום אוכל קודש בטומאה, וחד משום נותר, וחד משום יום כפורים. והא דקיימא לן בכל התורה כולה דאין איסור חל על איסור, הני מילי באיסור גרידא, כגון האוכל נבלת בהמה טמאה אינו חיב משום נבלה לפי שהוא איסור גרידא שאינו לא כולל ולא מוסיף. אבל הבא, אדם שהיה מתחלה טהור, היה אסור בחלב ומותר בשאר בשר של קדשים. נעשה טמא, מגו דנאסר בשאר חתיכות של בשר קדשים משום טומאה, אתסר נמי בחלב אע"פ שהיתה אסורה מתחלה, והיינו איסור כולל, שהאיסור האחרון כולל ואוסר דברים אחרים על האדם שהיו מותרים לו מתחלה. ומיהו לא אתוסף איסורא אחפצא, אלא אגברא אתוסף איסורא לגבי אחריני וגריר וכייל נמי להאי באיסוריה. נעשה זה החלב נותר, היינו איסור מוסיף, דמעיקרא להדיט אסור ולגבוה שרי, כיון שנעשה נותר נוסף איסור על החתיכה עצמה ליאסר אפילו לגבוה. ומתוך שחל עליה שם איסור נותר לאסרה לגבוה, חל עליה נמי שם נותר לגבי הדיט להתחייב עליה משום נותר, אע"ג דבלאו הכי היתה אסורה

obligated one sin-offering for eating sanctified flesh while being defiled a second sin-offering for eating *heilev*, a third for eating *notar*, a fourth for eating on Yom Kippur and a guilt-offering for having benefitted

הכפורים. רבי מאיר אומר, אם היתה שבת והוציאו בפיו, חיב. אמרו לו, אינו מן השם: ה יש בא ביה אחת וחייב עליה שש חטאות, הבא על בתו, חיב עליה משום בתו, ואחותו, ואשת אחיו, ואשת אחי אביו, ואשת איש,

from Temple property, even though **אין איסור חל על איסור** — once something is prohibited it cannot effect a second prohibition, however, where there is an additional aspect to the second prohibition it does become effective]. Rabbi Meir says: If it [Yom Kippur] was also Shabbat and he carried it in his mouth he is liable [another two sin-offerings since where two prohibitions take affect simultaneously there is no rule of **אין איסור חל על איסור**]. They said to him: This is a different denomination [i.e., carrying and has nothing to do with eating].

(5) There is one who [by one unintentional act of illicit relations] can be liable to six sin-offerings. If one had relations with his daughter who was also his sister [borne thru illicit relations with his mother] and also the wife of his brother [she subsequently married his paternal brother Shimon] and the wife of his father's brother [whom she married after his brother Shimon died,] and [he is also liable for having relations with] a married woman and [if she was menstruous at the

רבנו עובדיה מברטנורא

להדיטו. חל עליה יום הכפורים, מגו דאיתוסף איסורא לגבי גברא לאסרו בחולין שהיו מותרים לו קודם יום הכפורים, גורר וכולל נמי להאי חלב של מוקדשים בהדיה להתחייב עליו משום יום הכפורים: **ואשם אחר**. אשם מעילות על שנהגה מן ההקדש בשוגג. ואף זה איסור מוסף, דאתוסף איסורא על חפצא, דקודם דהקדישה היה חילב זה אסור בהנאה, חל עליו נמי להתחייב באכילתו משום נהגה מן ההקדש: **אם היתה שבת והוציאו בפיו**. כשהיה אוכלו: **חייב**. גם על ההוצאה. ובגמרא מפרש דהכי קאמר, אם היה יום הכפורים שחל להיות בשבת והוציאו, חייב שתים על ההוצאה, משום שבת ומשום יום הכפורים, ששניהם באים כאחד, שבשעה שקדש היום לשבת קדש נמי ליום הכפורים. וכשם שעירוב והוצאה לשבת כך עירוב והוצאה ליום הכפורים. ואיסור חל על איסור באיסור בת אחת: **אינו מן השם**. כלומר תנא לא קחשיב אלא חטאות הבאות מפני אכילה, והאי מפני הוצאה הוא: **ה בתו ואחותו**. כגון שבא על אמו והוליד ממנה בת והרי היא בתו ואחותו מאמו, ואשת אחיו שנישאת לו קודם לכן ומת, ולאחר מיתתו נשאה אחי אביו ובא זה אביה עליה בנדתה, והשתא איסור בתו ואחותו באין כאחת. ואע"פ שהיא ממורת ואסורה לבוא בקהל, כשנישאת לאחי אביה קידושין תופסין בה, לפי שקידושין תופסין בחייבי לאוין. אי נמי, אם היו אחי אביה ממזרים מותרים לישא אותה לכתחלה, ונאסרה על אביה משום אשת אחיו לפי שהוא איסור שמתחלה היתה מותרת לאחי אביה בולן, וכשנישאת לאחד מהן נאסרה על כל האחין, ומתוך שחל עליה שם אשת אח לגבי שאר האחים שהיתה מותרת להן, חל עליה נמי שם אשת אח לגבי אביה להתחייב עליה

time] for [having relations with a] menstruant. [If Yakov had a daughter Dina, and Lavan had a daughter Leah, Lavan married Dina and Yakov married Leah, Lavan and Dina the daughter of Yakov had a daughter,

Rahel, now Reuvein the son of Yakov married Rahel the daughter of his sister Leah who is also the granddaughter of Yakov, subsequently when Reuvein died Rahel married Yakov's brother Esav, subsequently when Esav died, she married Yakov's father's brother Yishmael and she was a menstruant in such a case] if one [Yakov] had relations with the daughter of his daughter [Rahel] he is liable for: a daughter's daughter, his daughter-in-law, for his wife's sister for the wife of his brother [and also] for the wife of his father's brother and for a married woman and a menstruant. Rabbi Yose says: If the grandfather [the father of Yakov] married her first [and died and she then fell in *yibum* to Yishmael] he would also be liable for his father's wife. So too, if one had relations with his wife's daughter [it would be similar to the first case of the Mishnah where he had

וְנָדְהָ. וְהָבֵא עַל בֵּת בְּתוֹ, חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם בֵּת בְּתוֹ, וְכֻלְתּוֹ, וְאַחֹת אִשְׁתּוֹ, וְאִשְׁתּוֹ אָחִיו, וְאִשְׁתּוֹ אָחִי אָבִיו, וְאִשְׁתּוֹ אִישׁ וְנָדְהָ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם עָבַר הַזֶּקֶן וּנְשָׂאָהּ, חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ אָב. וְכֵן הָבֵא עַל בֵּת אִשְׁתּוֹ, וְעַל

רבנו עובדיה מברטנורא

נמי משום אשת אחיו. מת אחיו ונישאת לאחי אבי אביה, מגו דאתוסף בה איסורא לגבי שאר אחי אביו, אתוסף בה איסורא נמי לגבי דידיה. היא לה אשת איש, מגו דאתוסף איסורא לגבי עלמא, אתוסף איסורא לגבי דידיה. פירסה נדה, מגו דאתוסף איסורא לגבי בעלה, אתוסף איסורא נמי לגבי דידיה: **חייב עליה משום בת בתו וכלתו.** כגון שנשאה בנו: **ואחות אשתו.** שהיה נשוי את בת חתנו שהיא אחות בת בתו מן האב: **ואשת אחיו.** שמת בנו ונשאה אחיו של זה: **ואשת אחי אביו.** שמת אחיו ונשאה אחי אביו: **אם עבר הזקן.** אביו של זה, ונשאה, ואחר כך בא עליה זה, חייב אף על אשת האב. ואע"ג דאשת אחיו היא, דהא מחייבין ליה לבריה משום אשת אחי אביו אלמא אסורה לו לאביו משום אשת אח ואין לה אישות בה, הכא במאי עסקינן כגון שנפלה לפניו ליבום מאחיו, שמת בלא בנים ויבמה הוא ונשאה, והאי עבר הזקן דתנן, היינו משום שהיא לו באיסור שניה בלבד, משום בת בת בנו ומשום כלת בנו דשתיהן שניות מדברי סופרים. ואם תאמר, כלתו היא, דהא מחייבין ליה לבריה משום אשת אח, לאו פרכא היא, דאיכא לאוקמי דאשת אחיו של בנו מאמו היא, ולא כלתו של אב היא, אלא אשת חורגו ומותרת לו. ואם תאמר, ומאי איסור מוסיף איכא בבת בתו כשעבר אביו ונשאה דקא מחייבת ליה נמי משום אשת אב. הא מלתא בעו לה בגמרא, ותיצרו, כגון דאיכא ברא לסבא ואחיו של זה הוא, דמגו דאתוסף בה איסורא גבי ההוא ברא משום אשת אב, אתוסף נמי גבי דידיה: **וכן הבא על בת אשתו.** חייב עליה משום כל אלו שחייב בבתו: **ועל בת בת אשתו.** חייב משום כל אלו שחייב על בת בתו. ובת אשתו שהיא אחותו משכחת לה כגון שאביו אנס או פתה אשה והוליד ממנה בת, ואחר כך נשא הוא אנוסת אביו או מפותת אביו שהיא מותרת

relations with his daughter] or [if he had relations with] her daughter's daughter [it would be similar to the second case of the Mishnah where he had relations with his daughter's

בת בת אשתו: וְהָאֵלֶּה עַל חֲמוֹתוֹ, חֵבֵב עָלֶיהָ מְשֻׁם חֲמוֹתוֹ, וְכִלְתּוֹ, וְאַחֹת אִשְׁתּוֹ, וְאִשְׁתּוֹ אַחִיו, וְאִשְׁתּוֹ אַחֵי אָבִיו, וְאִשְׁתּוֹ אִשׁ, וְנִדְהָ. וְכֵן הָאֵלֶּה עַל אִם חֲמוֹתוֹ, וְעַל אִם חֲמִיו. רַבִּי

daughter].

(6) [If Lavan had illicit relations with his daughter Leah and they had a daughter Rahel who married Yakov thus Leah the mother is prohibited to Yakov as his mother-in-law]. If one [Yakov] had relations with his mother-in-law [Leah] he becomes liable for an offense with his mother-in-law, [if Yakov's son married Leah he is also liable for having relations with] his daughter-in-law, [who is also prohibited as] his wife's sister, [if after Rahel's husband died she married Yakov's brother she is also prohibited as] his brother's wife [if after this husband also died she married Yakov's uncle his father's brother, she is also prohibited as] his father's brother's wife, a married woman, and [if she was a menstruant] a menstruant. So too, [it is possible for one unintentional act of relations to be liable for seven offenses, if Lavan had relations with his granddaughter Rahel the daughter of his daughter Leah and they had a daughter Zilpa and Yakov married Zilpa] if [now] one [Yakov] had relations with [Leah] the mother of [Rahel who is] his mother-in-law [he would be in violation of the mother of his mother-in-law, the sister of his wife, if Leah married the son of Yakov she is also prohibited as his daughter-in-law, if he died and she married Yakov's brother she would then be prohibited as his brother's wife if he died and she then married Yakov's father's brother she is also prohibited as his father's brother's wife and also for a married woman and if she was menstruant also for having relations with a menstruant]. Or [if Lavan the son of Leah had relations with his grandmother Chava who had a daughter Rahel from these relations who then married Yakov then Leah] the mother of his father-in-law [Lavan is prohibited and she is also prohibited as his wife's sister if Leah married Yokov's son she

רבנו עובדיה מברטנורא

לו הרי אותה הבת אחותו ובת אשתו. ובת בת אשתו ואחות אשתו משכחת לה כגון שבא אבי אשתו על בת אשתו והוליד ממנה בת, אותה הבת היא בת אשתו ואחות אשתו: וְ מְשֻׁם חֲמוֹתוֹ וְכִלְתּוֹ וְאַחֹת אִשְׁתּוֹ. האב שבא על בתו והוליד ממנה בת, נשא ראובן זאת הבת, הרי אמה אסורה עליו משום חמותו ואחות אשתו. נישאת לבנו של ראובן, נוסף עליה איסור משום כלתו. מת בנו של ראובן או גירשה ונישאת לאחיו, נוסף עליה איסור אשת אחיו. מת אחיו או גירשה ונישאת לאחי אביו, נוסף עליה איסור אשת אחי אביו. נישאת לעלמא והיא אשת איש ופירסה נדה ובא עליה ראובן בעודה אשת איש ונדה, הרי חייב עליה ראובן משום כל השמות: וְכֵן הָאֵלֶּה עַל אִם חֲמוֹתוֹ. לְכֵן בָּא עַל

would be prohibited also as his daughter-in-law if he died and she married Yakov's brother she would then be prohibited as his brother's wife if he died and she then married Yakov's Father's brother she is also prohibited as his father's brother's wife

and also for a married woman and if she was menstruant also for having relations with a menstruant]. Rabbi Yohanan ben Nuri says: If [Chava had two daughters and a son, Rahel, Leah and Lavan and Yakov who was married to Rahel then also married the daughter of Leah and the daughter of Lavan and] one [Yakov] had relations with his mother-in-law he is liable for an offense with his mother-in-law, the mother of his mother-in-law and the mother of his father-in-law, they said to him these are considered one denomination [and he would be liable only one sin-offering for these three offenses].

(7) Rabbi Akiva said: I asked Rabban Gamliel and Rabbi Yehoshua at the meat market of Emaom, when they went to buy an animal for the wedding feast of Rabban Gamliel's son. If [Reuvein had relations with his mother Leah and had two daughters Rahel and Dinah Reuvein then had relations with Rahel his daughter who gave birth to Shimon if] one [Shimon] has relations with his sister

רבנו עובדיה מברטנורא

דינה בת לאה בתו והוליד ממנה בת ושמה סרה, הנושא סרה, נאסרה עליו לאה משום אם חמותו ומשום אחות אשתו, שהרי סרה אשתו ולאה שתייהן בנות לבן. נישאת לאה לבן בעלה של סרה נעשית כלתו. ואחר כך לאחיו, ואחר כך לאחי אביו, ובא עליה בעלה של סרה בעודה אשת איש ונדה, חייב משום כל השמות הללו: **ואם חמיו**. ראובן בא על זקנתו אשת לבן, אם לאה אמו, והוליד ממנה בת ושמה דינה, הנושא את דינה נאסרה עליו לאה אמו של ראובן משום אם חמיו ומשום אחות אשתו, שהרי דינה אשתו ולאה אם חמיו שתייהן בנות אשת לבן. נעשית כלתו ואחר כך אשת אחיו ואחר כך אשת אחי אביו ואשת איש ונדה, חייב עליה משום כל השמות הללו: **הבא על חמותו חייב עליה כו'**. לאשת לבן שתי בנות לאה ורחל ובן אחד ושמו אשר, ושם בת אשר שרה, ובא אחד מן השוק ונשא את רחל ויובד בת לאה ושרה בת אשר, ואחר כך בא הנושא שלש נשים הללו על אשת לבן, חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו. משום חמותו, שהרי היא אם רחל אשתו. ומשום אם חמותו, שהרי היא אם לאה חמותו. ומשום אם חמיו, לפי שהיא אמו של אשר חמיו: **שולשתן שם אחד הם**. בחד קרא כתיבי ובודד לאו. הלכך אין חילוק חטאות ביניהן. וכן הלכה: **א** **באטליס**. שוק שמוכרים שם בשר: **של אמאום**. שם העיר: **הבא על אחותו וכו'**. הכי קאמר, הבא על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו. ומשכחת לה כגון שבא ראובן על אמו והוליד ממנה שתי

יִוְחַנָּן בֶּן נֹרִי אָמַר, הִבָּא עַל חֲמוֹתוֹ, חֵיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ, וְאִם חֲמוֹתוֹ, וְאִם חֲמוֹתוֹ, וְאִם חֲמוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, שְׁלִשְׁתֵּן שֵׁם אֶחָד הֵן: ז' אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, שְׁאֵלְתִי אֶת רַבִּין גַּמְלִיאֵל וְאֵת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּאֵטְלִיס שֶׁל אֲמָאוּם, שֶׁהֲלָכוּ לְקַח בְּהֵמָה לְמִשְׁתָּה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּין גַּמְלִיאֵל, הִבָּא עַל

[Dinah] and [who was also] the sister of his father and [was also] the sister of his mother in one stretch of one forgetfulness, what is the law? Is he liable one sin-offering for all or one for each type of offense? They said to me: We did not hear, but we did hear regarding one who had relations with five menstruants in one stretch of one forgetfulness, he is liable for each act

individually and it seems to us that your case too may be derived from here with a *fortiori kal vahomer* [though having relations with five menstruants is five separate actions, whereas our case is one single act, thus challenging the *fortiori*, however, the verse states: "And a man who takes his sister, whether his father's daughter or his mother's daughter ... it is a disgraceful act **he uncovered his sister's nakedness**" he uncovered his sister's nakedness is superfluous and it comes to teach us that in this case he would be liable three separate sin-offerings].

(8) Rabbi Akiva also asked [of Rabban Gamliel and Rabbi Yehoshua]: If a limb hangs loose from the body of a living animal, what is the law [regarding defilement as **טומאת אבר מן החי** which has the same law as **טומאת נבלה** if someone touches it]? They said to him: We have not heard. But we have heard regarding a limb hanging loose from the body of a human that it is pure and so it was the custom that those afflicted with boils [whose limbs were semi detached and for aesthetic reasons wanted them removed before the Festival] would do in

רבנו עובדיה מברטנורא

בנות וחזר ובא על אחת מבנותיו אלו והוליד ממנה בן, ובא הבן על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו: **שהדברים קל וחומר**. ומה הבא על חמש נשיו נדות שהם שם אחד, לנדה לא תקרב, חייב על כל אחת ואחת. הבא על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו שהן שלשה שמות כלומר שלשה לאוין מחולקין, אינו דין שהיא חייב על כל אחת ואחת. והאי קל וחומר פריכא הוא, דמה לחמש נשים נדות שהן גופים מחולקים. אלא טעמא, משום דאמר קרא (ויקרא ט) ערות אחותו גלה וגו', וקרא יתירא הוא, דברישיה דקרא כתיב ואיש יקח את אחותו וראה את ערותה וגו', למה לי למהדר תו ערות אחותו גלה, אלא ללמד על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו שחייב על כל אחת ואחת: **ח אבר המדולדל בבהמה**. תלוש רובו ומעורה במקצתו: מהו. שיטמא משום אבר מן החי כאילו נתלש לגמרי. וקיימא לן בהעור והרוטב, דאבר מן החי מטמא כנבלה. ואבר הנתלש מן האדם לגמרי, מטמא כמת: **באבר המדולדל באדם**. שמעורה קצת, טהור: **מוכי שחין**. שאבריהן נופלין:

אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו בהעלם אחד מהו, תיב אחת על כלן, או אחת על כל אחת ואחת, ואמרו לי, לא שמענו. אבל שמענו, הבא על חמש נשיו נדות בהעלם אחד, שהוא חייב על כל אחת ואחת. ורואין אנו שהדברים קל וחומר: ח ועוד שאלן רבי עקיבא, אבר המדולדל בבהמה מהו. אמרו לו, לא שמענו. אבל שמענו באבר המדולדל באדם, שהוא טהור, שפך היו מפי שחין

Jerusalem. The afflicted would go on the eve of Pesah to the doctor and he would cut the limb leaving it connected only by a hairbreadth he then stuck a thorn through it connecting it to a wall or the ground and the patient then removes himself from it [thus totally detaching the limb without touching it, thus the patient offers his Pesah offering and the doctor does his offering [both being in a pure state] and it seems to us that your case may be derived from here

with a fortiori *kal vahomer* [for if a human who can become defiled while alive, nevertheless, a limb still connected remains pure then certainly regarding the limb of an animal still connected who cannot become defiled while alive remains pure].

(9) Rabbi Akiva also asked [of Rabban Gamliel and Rabbi Yehoshua]: If one slaughtered in one stretch of forgetfulness five sacrifices outside the Temple compound what is the law? Is he liable an offering for each individually or one offering for all of them? They said to him: We have not heard. Rabbi Yehoshua said: I heard that if one eats of an offering prepared in five different dishes in one stretch of forgetfulness [before it became permitted for eating by the sprinkling of its blood on the altar] that he is liable for misappropriation for each of them, and it seems to me that your case may be derived from here with a fortiori *kal vahomer* [if in the first case where it was one sacrifice and was only eaten in different dishes, he is liable for five misappropriations then certainly where there are five different sacrifices he would be liable five times]. Rabbi Shimon says [this is not a proper *kal vahomer* since someone who eats obtains

רבנו עובדיה מברטנורא

והתכה. לא משום טהרה. שקודם לכן נמי טהור. אלא שלא יהא מאוס ברגל באבר המדולדל: **שמינה בו כשערה.** ואינו חותכו לגמרי, שלא יטמא את החותכו שנוגע בו בשעת פרישה: **ותוחבו.** לאבר: **בסירה.** בקוק המחובר לקרקע: **והוא.** החולה: **נמשך.** ונתלש האבר מאליו. והחולה אינו טמא לפי שמושך עצמו בבת אחת והאבר נתלש ממנו בכח וליכא נגיעה בשעת פרישה: **שהדברים קל וחומר.** ומה האדם שמקבל טומאה מחיים, האבר המדולדל ממנו טהור, בהמה שאינה מקבלת טומאה מחיים אינו דין שיהא האבר המדולדל ממנה טהור: **ט באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויין.** בחמשה תבשילין חלוקין זה מזה. חייב משום מעילה אם אבלן קודם זריקת דמן:

בירושלים עושין, הולך לו ערב פסח אצל הרופא וחותכו עד שהוא מניח בו כשעורה, ותוחבו בסירה, והוא נמשך ממנו, והלה עושה פסחו, והרופא עושה פסחו. ורואין אנו שהדברים קל וחומר: ט ועוד שאלן רבי עקיבא, השוחט חמשה זבחים בחוץ בהעלם אחד מהו, חיב אחת על כלם, או אחת על כל אחת ואחת. אמרו לו, לא שמענו. אמר רבי יהושע, שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויין בהעלם אחד, שהוא חיב על כל אחד ואחד משום מעילה. ורואה אני שהדברים קל וחומר. אמר רבי שמעון, לא כך שאלן רבי

pleasure he in fact misappropriated five times, thus]: This is not the case that Rabbi Akiva asked, rather, the case was regarding one who ate the *notar* [the leftover flesh remaining past its proscribed time for eating] of five sacrifices in one stretch of forgetfulness, what is the law? Is he liable one offering for all of them or an offering for each individually? They said to him: We have not heard. Rabbi Yehoshua said: I heard that if one eats of an offering from five different dishes in one stretch of forgetfulness

עקיבא. אלא באוכל נותר מחמשה זבחים בהעלם אחד מהו, ח'ב אחת על כלן או אחת על כלאחת ואחת, אמרו לו, לא שמענו. אמר רבי יהושע, שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויים בהעלם אחד, שהוא ח'ב על כל אחת ואחת משום מעילה. ורואה אני שהדברים קל וחומר. אמר רבי עקיבא, אם הלכה נקבל. ואם לדין, יש תשובה. אמר לו, השב. אמר לו, לא, אם אמרת במעילה שעשה בה את המאכיל פאכול, ואת המהנה פנהנה, צרף המעילה לזמן מרבה, תאמר בנותר, שאין בו אחד מכל אלו: אמר רבי עקיבא, שאלתי את רבי אליעזר, העושה

[before its blood was sprinkled] that he is liable for misappropriation for each of them, and it seems to me that your case may be derived from here with a fortiori *kal vahomer*. Rabbi Akiva said to him: If you have this by tradition [handed down by your teachers] we must accept it, However if this by reason [of a *kal vehomer*] we may refute it. He said to him: Refute it. He answered: You may hold the stringent view regarding the law of misappropriation since it is also stringent in regard with the one who gives others to eat [of sanctified flesh] who is as guilty as the one who ate it himself and one who causes others to derive a benefit from it is as guilty as the one who benefitted from it, furthermore, small quantities are combined together in the case of misappropriation even after the lapse of a long period, while not even one of these rulings apply to *notar*.

(10) Rabbi Akiva said: I asked Rabbi Eliezer: One who performs many forbidden

רבנו עובדיה מברטנורא

שהדברים קל וחומר. מה מזבח אחד שאין גופים מחולקים חייב על כל אחד ואחד משום תמחויין מחולקים, חמשה זבחים דגופים מחולקים לא כל שכן; אל כך שאלן רבי עקיבא. דאם בשוחט שאלן מה ראייה הביאו לו מאוכל, הא איכא למיפרך מה לאוכל שכן נהנה. אלא על כרחך לא שאל רבי עקיבא אלא באוכל נותר מחמשה זבחים והביאו לו ראייה נמי מאוכל: אם הלכה. שכן קבלת מרבץ חייב על כל אחד מהזבחים. נקבלנה ממך: ואם לדין. שאתה למד אותה מקל וחומר ממעילה. יש תשובה: את המאכיל באוכל. שאם נתן הקדש לחברו חייב כאילו אכל הוא עצמו, דקימא לן המוציא הקדש לחולין מעל, ולא מי שניתן לו: והמהנה כנהנה. במידי דלאו בר אכילה: צירף את המעילה לזמן מרובה. כלומר, ועוד חומרא אחרת יש במעילה שאם נהנה היום בחצי פרוטה ומכאן עד שנה בחצי פרוטה מצטרפת לפרוטה, כדמרבינן מתמעול מעל, ריבה: תאמר באכילת נותר. שאנו דנים עליו שאין בו אחת מכל החומרות הללו. ולא אתברירא מלתא אי קבלה מניה ר'

labors on Shabbat of the same category in one stretch of forgetfulness is he liable one offering for all of them or an offering for each individually? He said to me: He is liable for each individually and this can be derived at by a *kal vehomer*, for if relations with a menstruant where there aren't different categories of prohibitions, nor different ways of transgressing, one is liable for each act, how much more so in regard to Shabbat where there are many categories of prohibited labor and many ways of transgressing, it stands to reason that one should be liable for each. I said to him: No [you can't make this argument]: For you may hold this view in regard to the [case of the] menstruant since it is more stringent in that it has two transgressors he is prohibited from a menstruant and the menstruant is prohibited from him, but can

מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחד מה הוא, חיב אחת על כלן או אחת על כל אחת ואחת, אמר לי, חיב על כל אחת ואחת מקל וחמור, ומה אם הנדה, שאין בה תוצאות הרבה וחסאות הרבה, חיב על כל אחת ואחת. שבת שיש בה תוצאות הרבה וחסאות הרבה, אינו דין שיהא חיב על כל אחת ואחת. אמרתי לו, לא, אם אמרת בנדה, שיש בה שתי אזהרות, שהוא מזהר על

רבנו עובדיה מברטנורא

יהושע להיאך תשובה או לא קבלה מניה. ופסק ההלכה, שהאוכל נותר מחמשה זבחים בהעלם אחד אינו חיב אלא חטאת אחת, ותמחויין אינן מחלקין בין להקל בין להחמיר: **מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת.** תולדות הרבה של אב אחד: **ובשבתות הרבה.** אותן שעשה בשבת זו עשה בשבתות אחרות וכולן בהעלם אחד. ובמרא פריך מאי קמבעיא ליה דנקט שבתות הרבה ותולדות הרבה, ואמאי נקט תולדות ולא אבות. ומשני, דר' עקיבא תרתי בעי מניה, חזא העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה ויודע שהוא שבת אלא שסבור שמלאכה זו מותרת היא דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות, והכי קא מבעיא ליה, האי דעבד מלאכה אחת בשתי שבתות מי אמרינן כיון דבשני ימים הם, אע"ג דהעלם אחד הוא, לגבי מלאכה הויין הנך שבתות כגופין מחולקים של מלאכה שאין דומים זה לזה, כגון זרע וקצר בהעלם אחד בזדון שבת ושגגת מלאכות דחייב על כל אחת ואחת, או לאו כגופים מחולקים דמיין, והוי כאילו עשה בהעלם אחד מלאכה דחייב על כל אחת ואחת, או לאו כגופים מחולקים דמיין, והוי כאילו עשה בהעלם אחד מלאכה אחת עשר פעמים דאינו חיב אלא אחת, דליכא למימר הכא ימים שבינתים הויין ידיעה לחלק. דדוקא לענין שגגת שבת הויין ידיעה לידע ששבת היא, אבל לענין שגגת מלאכות ליכא ידיעה עד שילמוד. ועוד קמבעיא ליה, אם עשה תולדות הרבה מאב אחד חיב אחת, או על כל אחת ואחת, ולהכי נקט תולדות: **אמר לי חיב על כל אחת ואחת.** פשט ליה אתרווייהו לחומרא, דעושה מלאכה אחת בשבתות הרבה בזדון שבת ושגגת מלאכות חיב על כל שבת ושבת, דהנך שבתות כגופין מחולקים דמיין, ותולדות של מלאכות כמלאכות דמיין וחיב על כל תולדה ותולדה, ואע"פ שהן מאב אחד כאילו עשה אבות הרבה: **ומה נדה.** בגמרא אמרינן תני נדות, הבא על חמש נשים נדות חיב על כל אחת ואחת, דגופין מחולקין נינהו: **תוצאות הרבה.** ענינן הרבה, כגון שבת דאיכא אבות מלאכות ותולדותיהן, אבל נדה אין

you say the same regarding Shabbat where there is only one transgressor? He replied to me: Let the case of one having relations with a minor menstruant prove it since there is only one transgressor and yet he is liable for each act individually. I replied to him: No [you can't make this argument]: Since in regard to one having relations with a menstruant minor although no transgression applies present but there will be in the future can you say the same in regard to Shabbat where there is no difference between the present and future. He replied to me: Then let the case of one having relations with an animal prove it. I replied to Him I have the same question regarding animals as I do regarding Shabbat.

הַגְּדָה וְהַגְּדָה מְזוּהָרֵת עֲלָיו, תֹּאמַר בְּשַׁבַּת שְׂאִין בֵּה אֵלָא אֲזוּהָרָה אַחַת. אָמַר לִי, הֲבָא עַל הַקְּטָנוֹת יוֹכִיחַ, שְׂאִין בְּהֵם אֵלָא אֲזוּהָרָה אַחַת וְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמַרְתִּי לוֹ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּבֵא עַל הַקְּטָנוֹת, שְׂאִין עַל פִּי שְׂאִין בְּהֵן עֲכָשְׁיוֹ, יֵשׁ בְּהֵן לְאַחַר זְמַן, תֹּאמַר בְּשַׁבַּת, שְׂאִין בֵּה לֹא עֲכָשְׁיוֹ וְלֹא לְאַחַר זְמַן. אָמַר לִי, הֲבָא עַל הַבְּהֵמָה יוֹכִיחַ. אָמַרְתִּי לוֹ, בְּהֵמָה כְּשַׁבַּת:

רבנו עובדיה מברטנורא

בה חיובא אלא ביאד: והנדה מוזהרת עליו. דכתיב (ויקרא כ) ונכרתו שניהם מקרב עמם: הבא על הקטנות. הבא על חמש קטנות נדות חייב על כל אחת ואחת, ואע"פ שהקטנה אינה מוזהרת: הבא על הבהמה יוכיח. שחייב על כל ביאה וביאה: בהמה כשבת. כלומר כי היכי דמבעיא לי בשבת הכי נמי מבעיא לי בבהמה. ולא קבלה מניה רבי עקיבא מרבי אליעזר לא לענין דאמר עושה מלאכה אחת בשבתות הרבה כגופין חלוקין דמיין, ולא לענין תולדות מלאכות כמלאכות דמיין. ואין הלכה כרבי אליעזר: